

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.14
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.1/4 din 29.01.2016*

CURRICULUM

la disciplina

PARTICULARITĂȚILE SOLUȚIONĂRII LITIGIILOR BANCARE

(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Roger GLADEI,

Avocat, Partener administrativ

BAA "Gladei și Partenerii"

_____ AVIZAT

Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU - 2016

I. PRELIMINARII

Legiuitorul a consacrat contractelor și operațiunilor bancare un capitol distinct în Codul civil, dar și un număr mare de legi și acte normative subordonate legii, în special emise de Banca Națională a Moldovei. În practică, aceste norme juridice nu au încă o aplicare uniformă și tot timpul corectă, chiar dacă există o jurisprudență națională consistentă, inclusiv generalizată, fapt care riscă să reducă din securitatea raporturilor juridice de credit, să crească costul creditului, să reducă accesul la credit și, nu în ultimul rând, să submineze încrederea persoanelor fizice și juridice atât în sistemul financiar, cât și în sistemul judiciar.

Prezentul Curriculum este conceput astfel încât să dezvolte abilitatea viitorilor judecători de a aplica corect și uniform normele juridice speciale, pe fundalul însușirii profunde a conceptelor doctrinare, analizei critice și sintezei practicii judiciare, inclusiv celei generalizate.

În paralel, se urmărește dezvoltarea abilității viitorilor judecători de a aprecia critic, dar constructiv, explicațiile părților și alte probe (având în vedere caracterul lor specializat), a pătrunde în esența fenomenelor economice aferente cauzelor civile pe rol și a le da o apreciere juridică corectă, precum și a asigura protecția adecvată a drepturilor subiective ale tuturor participanților la raporturile juridice financiar-bancare.

Curriculum-ul este întocmit în baza legislației în vigoare, a literaturii juridice de specialitate și a practicii judiciare relevante.

Subiectele de studiu au fost selectate pornind de la ponderea, semnificația și complexitatea litigiilor, dar și ținând cont de nivelul de uniformitate, pe diferite segmente, a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei „*Particularitățile soluționării litigiilor bancare*” audientul va obține următoarele competențe:

- să înțeleagă profund conceptele doctrinare de specialitate;
- să stabilească corect normele juridice aplicabile, inclusiv prin prisma regulilor de aplicare a legii în timp și asupra persoanelor, să facă uz în mod corect de normele comunitare transpuse în legea națională;
- să raporteze corect normele juridice la situațiile de fapt, în contextul economic existent;
- să asigure balanța intereselor justițiabililor, prevenirea prejudiciilor și repararea efectivă a prejudiciului suportat;
- să proiecteze și să motiveze acte judecătorești prin prisma normelor de drept național și internațional.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei „*Particularitățile soluționării litigiilor bancare*” audientul va fi capabil să:

- distingă între varii raporturi juridice financiar-bancare și să aplice corect normele juridice și contractuale;
- stabilească raportul de cauzalitate între fapte și efectele lor, inclusiv sub aspect de cauzare și quantum al prejudiciului;
- conducă procese civile în litigii financiar-bancare;
- motiveze acte judecătorești, evaluând corect și deplin situațiile de fapt;
- dea o apreciere corectă probelor prezentate prin prisma normelor juridice aplicabile;
- dispună soluții judiciare pentru situații de fapt concrete;
- evalueze și, după caz, să țină cont de practica judiciară anterioară, inclusiv cea generalizată.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Proces simulat	Evaluarea
Particularitățile soluționării litigiilor bancare	Roger Gladei	II	20	0	17	3	colocviu

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tema	Ore curs	Ore practice	Proces simulat
1.	Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de credit bancar și contractele de garanții reale și personale (procedura contencioasă)	0	6	
2.	Exercitarea dreptului de gaj și ipotecă în procedură în ordonanță (simplificată) și în procedură extrajudiciară	0	3	
3.	Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de garanție bancară	0	2	
4.	Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de depozit bancar și cont bancar	0	2	
5.	Soluționarea litigiilor legate de insolvabilitatea bancară	0	2	
6.	Soluționarea litigiilor rezultate din contractele de împrumut nebancaar și leasing financiar	0	2	
7.	Simularea procesului civil care rezultă din dreptul bancar	0		3
	În total:	0	17	3

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de credit bancar și contractele de garanții reale și personale (procedura contencioasă)		
<i>Ore practice</i>		
1. Încasarea datoriilor rezultate din contractul de credit bancar. 2. Efectele expirării termenului de scadență, dobânda majorată vs.	Studii de caz, jocuri pe rol (2 grupuri), procese simulate, situații modelate,	Lectură surse bibliografice, studierea spețelor propuse,

<p>dobânda penalizatoare.</p> <p>3. Nulitatea contractului de credit: temeiuri și efecte.</p> <p>4. Executarea silită judiciară a garanțiilor reale.</p> <p>5. Nulitatea contractului de gaj și ipotecă: temeiuri și efecte.</p> <p>6. Executarea silită judiciară a garanțiilor personale (fidejusiune, garanție).</p> <p>7. Nulitatea contractului de fidejusiune: temeiuri și efecte.</p>	<p>redactare dispozitiv.</p> <p>Notebook cu videoproiector, flipchart, dosare multiplicat, hotărâri judecătorești multiplicat.</p>	<p>întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii, întocmire proiecte hotărâri motivate.</p>
<p>Tema 2. Exercițarea dreptului de gaj și ipotecă în procedură în ordonanță (simplificată) și în procedură extrajudiciară</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <p>1. Rațiunea juridică a procedurii în ordonanță (simplificată).</p> <p>2. Deosebirea dintre procedura în contencios și procedura în ordonanță (simplificată).</p> <p>3. Examinarea cererii de depozedare și vânzare silită a obiectului gajului/ipotecii.</p> <p>4. Căile de atac asupra ordonanței.</p> <p>5. Controlul judiciar asupra depozedării extrajudiciare a gajului și ipotecii.</p>	<p>Studii de caz, jocuri pe rol (2 grupuri), procese simulate, situații modelate, redactare dispozitiv.</p> <p>Notebook cu videoproiector, flipchart, hotărâri judecătorești multiplicat.</p>	<p>Lectură surse bibliografice, studierea spețelor propuse, întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii, întocmire proiecte hotărâri motivate.</p>
<p>Tema 3. Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de garanție bancară</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <p>1. Caracterele juridice ale garanției bancare: norme naționale și uzanțe internaționale.</p> <p>2. Întinderea răspunderii garantului.</p> <p>3. Executarea silită a garanțiilor bancare.</p>	<p>Studii de caz, jocuri pe rol (2 grupuri), procese simulate.</p> <p>Notebook cu videoproiector, flipchart, hotărâri judecătorești multiplicat.</p>	<p>Lectură surse bibliografice, studierea spețelor propuse, întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii.</p>
<p>Tema 4. Soluționarea litigiilor rezultate din contractul de depozit bancar și cont bancar.</p>		
<p><i>Ore practice</i></p> <p>1. Natura juridică a depozitului bancar și contului curent: asemănări și deosebiri.</p> <p>2. Litigii rezultate din contractul de depozit bancar.</p>	<p>Studii de caz, procese simulate, situații modelate, redactare dispozitiv.</p>	<p>Studierea spețelor propuse, întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii, întocmire proiecte</p>

3. Litigii rezultate din contractul de cont curent, inclusiv de card bancar.	Notebook cu videoprojector, flipchart, hotărâri judecătorești multiplicat.	hotărâri motivate.
Tema 5. Soluționarea litigiilor legate de insolvabilitatea bancară		
<i>Ore practice</i> 1. Rațiunea unei proceduri speciale (extrajudiciare) pentru insolvabilitatea bancară. 2. Temeiurile și efectele deschiderii procesului de insolvabilitate bancară. 3. Satisfacerea creanțelor creditorilor băncii în insolvabilitate. 4. Controlul judiciar asupra insolvabilității bancare.	Studii de caz, situații modelate, redactare dispozitiv. Notebook cu videoprojector, dosare multiplicat.	Studierea spețelor propuse, întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii, întocmire proiecte încheieri.
Tema 6. Soluționarea litigiilor rezultate din contractele de împrumut nebanca și leasing financiar		
<i>Ore practice</i> 1. Încasarea datoriilor rezultate din contractul de împrumut nebanca. 2. Executarea silită a leasingului: încasarea datoriei restante și/sau reposedarea bunului. 3. Rezilierea vs. rezoluțiunea contractelor de credit nebanca și leasing financiar. 4. Apărarea drepturilor debitorilor.	Studii de caz, situații modelate, redactare dispozitiv. Notebook cu videoprojector, dosare multiplicat.	Studierea spețelor propuse, întocmire proiecte dispozitiv a hotărârii.
Tema 7. Simularea procesului civil care rezultă din dreptul banca		
1. Studiarea și analiza unei cauze civile concrete care rezultă din dreptul banca și organizarea procesului civil. 2. Simularea unui proces civil care rezultă din dreptul banca (în sala pentru simulări de procese). 3. Întocmirea actelor procesuale concrete (pe cauza simulată).	Studiu de caz concret Lucru în grup Proiector/laptop Flipchart	Scenariu simulare de proces cu repartizarea rolurilor/crearea grupurilor

VII. EVALUAREA

Evaluarea continuă va fi însoțită de evaluarea finală.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audiențelor la discuții și dezbateri pe marginea studiilor de caz;
- realizarea activităților individuale;
- redactarea actelor judecătorești (încheieri, hotărâri) în baza subiectelor studiate;

- pregătirea unui referat științific și/sau aplicativ pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală se va efectua în formă de colocviu după finalizarea cursului prin testare scrisă, care va combina un subiect teoretic și soluționarea unei spețe.

VIII. PLAN-SCENARIU PENTRU PROCES SIMULAT

1. Obiectiv: un proces simulat permite audienților să adopte o viziune internă asupra unui proces judiciar, prin modelare. În sens mai larg, procesul simulat contribuie la realizarea plinară a competențelor și obiectivelor instruirii, prevăzute la cap.II și, respectiv, cap.III supra.

2. Plan:

	Etapă	Responsabil	Comentarii
1.	Preliminar – distribuie materiale	Formatorul	Materialele sunt distribuite din timp, ex. prin email
2.	Introducere – împărțire audienți în 2 grupuri: reclamant și pârât; stabilire reguli, prezentarea cazului (raport asupra pricinii)	Formatorul Audienții	Audienții vor fi invitați să analizeze acțiunile prealabile care trebuie luate de judecător (pregătirea pentru dezbateri judiciare)
3.	Prezentarea poziției reclamantului	Audienții-reclamant	Poziția va fi prezentată de un audient, iar alții îl completează
4.	Întrebări către reclamant	Audienții-pârât, formatorul	Toți audienții-pârât sunt încurajați să formuleze întrebări.
5.	Prezentarea poziției pârâtului	Audienții-pârât	Poziția va fi prezentată de un audient, iar alții îl completează
6.	Întrebări către pârât	Audienții-reclamant, formatorul	Toți audienții-reclamant sunt încurajați să formuleze întrebări
7.	Examinarea probelor	Ambele părți, formatorul	Accent pe cercetarea înscrisurilor și, după caz, expertiză
8.	Finalizarea examinării pricinii	Formator	Accent pe rolul acestei etape pentru protecție drepturilor părților
9.	Sușinerile verbale	Audienții-reclamant, Audienții-pârât	Poziția este prezentată de câte un audient din fiecare parte
10.	Replici	Audienții-reclamant, Audienții-pârât	Replicile pot fi formulate de oricare audient
11.	Pronunțarea hotărârii	Formatorul	Formatorul anunță soluția judiciară adoptată de instanța de fond și, după caz, cea de apel și recurs

IX. BIBLIOGRAFIE

Acte normative:

1. Codul civil nr.1107-XV din 06.06.2002.
2. Codul de executare nr.443-XV din 24.12.2004.
3. Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995
4. Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr.114 din 18.05.2012
5. Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr.202 din 12.07.2013

6. Legea cu privire la gaj nr.449-XV din 30.07.2001
7. Legea cu privire la ipotecă nr. 142-XVI din 26.06.2008
8. Legea cu privire la leasing nr.59-XVI din 28.04.2005
9. Legea cu privire la organizațiile de microfinanțare nr.280-XV din 22.07.2004
10. Legea privind reglementarea valutară nr.62-XVI din 21.03.2008
11. Legea insolvenței nr.149 din 29.06.2012
12. Legea privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar nr.575-XV din 26.12.2003
13. Regulamentul cu privire la Registrul gajului bunurilor mobile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 849 din 27 iunie 2002.
14. Regulamentul cu privire la transferul de credit, aprobat prin Hotărârea CA al BNM nr.157 din 01.08.2013
15. Regulamentul cu privire la cardurile de plată, aprobat prin Hotărârea CA al BNM nr.157 din 01.08.2013
16. Regulamentul cu privire la deținerea cotelor de participare în capitalul social al băncii, aprobat prin Hotărârea CA al BNM nr.127 din 27.06.2013
17. Regulamentul cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea CA al BNM nr.200 din 27.07.2006
18. Regulamentul privind suspendarea operațiunilor, sechestrarea și perceperea în mod incontestabil a mijloacelor bănești din conturile bancare, aprobat prin Hotărârea CA al BNM nr.375 din 15.12.2005

Jurisprudență/Practica judiciară:

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.1 din 10.03.2014 cu privire la practica aplicării unor prevederi ale legislației privind gajul și ipoteca // http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=133
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.2 din 24.03.2014 cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvenței // http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=134
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 5 din 04.02.2005 cu privire la practica soluționării unor litigii ce rezultă din relațiile de credit bancar // Buletinul CSJ a RM nr. 9/6, 2005
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 18 din 31 mai 2004 cu privire la unele chestiuni ce vizează procedura de eliberare a ordonanțelor judecătorești // Buletinul CSJ a RM nr.6/24, 2004
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.7 din 09.10.2006 cu privire la practica aplicării legislației despre protecția consumatorilor la judecarea cauzelor civile // Buletinul CSJ a RM, nr.3/4, 2007
6. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.1 din 07.07.2008 cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil // Buletinul CSJ a RM nr.4-5, 2009
7. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.24 din 15 noiembrie 2011 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 38 alin.(3), (6), (7) și 3812 alin.(2) din Legea nr.550-XIII din 21 iulie 1995 a instituțiilor financiare, cu modificările și completările ulterioare (Sesizarea nr.16g/2011) // (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.206-215/33 din 02.12.2011)
8. Capital Bank AD v. Bulgaria (Hotărârea CtEDO din 24.11.2006) <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?item=1&portal=hbk&action=html&highlight=Capital%20%7C%20Bank&sessionid=85751716&skin=hudoc-en> , rezumat în română

<http://jurisprudentacedo.com/Societate-desfiintata-Calitate-procesuala-activa-Capital-Bank-AD-versus-Bulgaria.html>

Literatură didactică și științifică:

A. Obligatorie:

1. Comentariu la Codul Civil al Republicii Moldova. Colectiv de autori. Vol.I. – Chișinău, 2005 și Vol.II. – Chișinău, 2006.
2. Băieșu A. Fidejusiunea // Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova (ediție revizuită și completată), Chișinău, 2005, p. 373-387
3. Burac V. Drept bancar. – Chișinău, 2001
4. Gladei R., Cazac O. Creditul bancar și garanția bancară // Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova (ediție revizuită și completată), Chișinău, 2005, p. 332-352.
5. Gladei R. Gajul // Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova (ediție revizuită și completată), Chișinău, 2005, p. 353-372.
6. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Colectiv de autori. - Chișinău, 2013, http://despre.csj.md/images/documente_despre.csj.md/biblioteca/Manualul%20judecatorulu%20pentru%20cauze%20civile%20Ediia%20II.%202013.pdf.
7. Martin C. Leasingul . // Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova (ediție revizuită și completată), Chișinău, 2005, p. 297-314
8. Mămăligă S. Contractul de creditare a consumatorului // Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova (ediție revizuită și completată), Chișinău, 2005, p. 272-279

B. Recomandabilă:

9. Poenaru Emil, *Garanțiile reale mobiliare*. – București, 2004
10. Turcu Ion, *Operațiuni și contracte bancare*. – București, 1997
11. Zlătescu Victor, *Garanțiile creditorului*. – București, 1970
12. Bonneau Thierry, *Droit bancaire*, 4e édition, - Montchrestien, Paris, 2001
13. Cranston Ross, *Principles of Banking Law*, - Clarendon Press. Oxford University Press, New York, 1997
14. Ellinger E.P., Lomnicka Eva, Hooley Richard, *Modern Banking Law*, Third Edition - Oxford University Press, New York, 2002
15. Hupkes Eva, *Insolvency – Why a Special Regime for Banks?*, Current Developments in Monetary and Financial Law, 3 - International Monetary Fund, Washington DC, 2003. <http://www.imf.org/external/np/leg/sem/2002/cdmfl/eng/hupkes.pdf>
16. International Monetary Fund and the World Bank. *An Overview of the Legal, Institutional, and Regulatory Framework for Bank Insolvency*, approved by Sean Hagan and Christopher Towe, April 17, 2009. <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2009/041709.pdf>.